

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (2)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, may.
2-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehnonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLAR TAHLILINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'NALISHLARI	12
Xudoyberdiyev Ulug'bek Axmad o'g'li	
O'ZBEKISTON KOMPANIYALARIDA DIVIDEND SIYOSATI JOZIBADORLIGINI OSHIRISH	16
Shermuxeimedov Akmal Komiljonovich	
РАЗВИТИЕ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ФИНТЕХА И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА	21
Салимова Зиёда Рустамжон қизи	
ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARIDA YO'QOTISHLAR HISOBI UCHUN ISHCHI HISOBVARAQLARI TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH	27
Xojimurodov Zuxriddin Shukurullo o'g'li	
RAQAMLI MUHITDA BANK XIZMATLARINI MASOFADAN KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	32
Azlarova Aziza Axrorovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SOLIQ ORGANLARI FAOLIYATINI SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	36
Soyibova Matluba Ahmedboyevna	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	41
M.O. Yo'ldoshova	
NARXLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY KONSEPSIYASI SIFATIDA DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISH	45
Anvar Deberdiyev	
SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISH YO'LLARI	49
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich	
STARTAP EKOTIZIMLARINI RAG'BATLANTIRISHNING SOLIQ MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: GLOBAL MUAMMOLAR VA HUDUDIIY IMKONIYATLAR	55
Ishimova Mohinur Absalomovna	
UMUMIY OVQATLANISH TIZIMIDA B2B MARKETINGINI JORIY ETISH. (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	61
Zakirova Gulnoza Quدراتovna, Aliyeva Gulnora Ildarovna	
TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA NOMOLIVAVIY AKTIVLAR HISOBI AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	67
Iskanov Xoljigit Nurkosimovich	
RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISH MARKAZIDA ICHKI AUDIT TIZIMINI TASHIL ETISH AMALIYOTI	73
Suyunov Yorqin Bekmurodovich, Nazarov Ubaydulla Abdumannapovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	79
Yuldashev Akmal Kiyomovich	
TOG'-KON KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIM HOLATINI BAHOLASH VA IQTISODIIY SAMARADORLIK ZAXIRALARINI ANIQLASH	83
Abirova Nargizabonu	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOIYILLARI VA ULARNING MILLIIY RIVOJLANISHI	88
Turayev Abduvohid Kuldashovich	

IQTISODIYOTNING INNOVATSION TARAQQIYOTI SHAROITIDA MEHNAT RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	93
Artiqova O'g'iljon Zafar qizi	
O'ZBEKISTON MILLIY TELERADIOKOMPANIYASI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA SEMIR MODELIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	101
Rustamov Zafar	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH TANNARXINI PASAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	107
Met yakubov Azamat Djumanazarovich	
BUXORO ARK ANSAMBLI TURISTIK SIG'IM IMKONIYATLARINI BAHOLASH	111
Sulaymonova Malika Maxmudovna, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПЛАНИРОВАНИЯ, КОНТРОЛЯ И АНАЛИЗА ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ НА МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	116
Муродов Шавкатжон Фарходович, Зайналов Ж. Р.	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDAGI INVESTITSION LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	121
Ochildiyeva Naima Mengziya qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
TIJORAT BANKLARINING KREDITLASH AMALIYOTIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	127
Melibayev Sodir Adilovich	
TIJORAT BANKLARI RENTABELLIGINI TA'MINLASHDA AKTIVLAR VA REGULYATIV KAPITALNING O'RNI	135
Sheraliev Abbos Xolmuminovich	
DIGITAL TRANSFORMATION OF DECISION-MAKING IN THE NATIONAL ELECTRICITY GRID OF UZBEKISTAN	140
Abdumalik A. Djumanov, Mukhlisa M. Gafurova, Tursunmurod R. Sobirov	
VIRTUAL IQTISODIYOTNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH MEXANIZMLARI	147
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
O'ZBEKISTON QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINING RIVOJLANISH HOLATI VA INSTITUTSIONAL TUZILMASI.....	152
Shamsiddinov Ne'matjon Ashurali o'g'li	
ASOSIY VOSITALAR HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
To'ychiyeva Dilnoza Farxod qizi	
ELEKTRON TIJORAT BOZORIDA RISKLARNI BAHOLASH MASALALARI	162
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
UY-JOY BOZORINI IPOTEKA KREDITLASH AMALIYOTI ORQALI INTEGRATSIYA QILISH: O'ZBEKISTON SHAROITIDA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	166
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
HUDUDIIY INVESTITSIYA TARKIBINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA DINAMIK TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	171
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI KREDITLASH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH	175
Bo'taev O'tkir Eshboevich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISHNING INNOVATSION USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	181
Umarova Malika Nematjanovna	
РАЗВИТИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ЗЕЛЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ КАК ФАКТОР СТАНОВЛЕНИЯ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	187
Рахмонов Джамшид Одил угли	

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ В ОРГАНИЗАЦИЯХ КУЛЬТУРЫ УЗБЕКИСТАНА.....	194
Абдусаламова Фарогат Сунатиллаевна	
BANK XIZMATLARI KO'RSATISH MEZONLARINI ANIQLASH VA ULARNI BAHOLASH.....	200
Avazbek Jo'rayev	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK OMILLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	207
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	211
Berdimuratov Kuanishbay Genjebaevich	
ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ПРОЕКТОВ И ПРОГРАММ.....	215
Абдулаттоев Абдухакимжон Абдулхамид угли	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI.....	228
Mohichexra Melikovna Mo'minova	
INKLYUZIV TURIZMNI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI: XALQARO TAJRIBA TAHLILI	233
Dilbar Xasanovna Aslanova, Usmanova Zumrad Islamovna	
TA'LIM TIZIMIDA MARKETING YONDASHUVI VA TAMOYILLARINI QO'LLASHNING NAZARIY ASOSLARI	239
Musayeva Shoirazimovna, Raxmonova Aziza Tolibovna	
MEHMONXONALAR VA OILAVIY MEHMON UYLARI RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI	245
Boynazarov Ulug'bek Egamberdiyevich	
HUDUDLARNING TURISTIK SALOHİYATIDAN FOYDALANISH ORQALI ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	250
Daminov Mirvoxid Isroilovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: MAKROIQTISODIY VA TARMOQ KO'RSATKICHLARI ASOSIDA TAHLIL	255
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING INNOVATION SAMARADORLIKKA TA'SIRI	264
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
ИССЛЕДОВАНИЕ АКТИВНОСТИ И СТАБИЛЬНОСТИ КАТАЛИЗАТОРОВ В ПРОЦЕССЕ ГИДРООЧИСТКИ НЕФТЕПРОДУКТОВ И ИХ РОЛЬ В ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ.....	271
Тураев Баходир Тиркашевич, Махманов Дониёр Махманович	
SURXONDARYO VILOYATI HUDUDIY TURIZM BOZORINING MARKETING TAMOYILLARI ASOSIDAGI KOMPLEKS TAHLILI	276
Namozov Shahzod Maxmud o'g'li	
INNOVATIVE TRANSFORMATION PROCESSES AND ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE FIELD OF AGRICULTURAL SERVICES.....	282
Djurayeva Dilnoza Davronovna, Boltayeva Shakhnoza Bebudovna	
COMPARISON OF HOSPITAL-BASED AND HOME-BASED REHABILITATION AFTER CERVICAL SPINE SURGERY IN UZBEKISTAN	290
Shokhrux Ziyavaddinov	
O'ZBEKISTON AKSIYADORLIK JAMIYATLARI MOLIVAVIY KOEFFITSIYENTLARI TAHLILI	299
Norqulov Mirsaid To'liqin o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	306
Turdiyev Izatulla Ollaqulovich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA IJARA HISOBİ TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	312
Xoliqulova Yulduz Panji qizi	

ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGIGA RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSIYALARNING O'RNI: XORIJ TAJRIBASI	317
Mavlonov Ozod Ulug'bekovich	
QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING XORIJIY DAVLATLAR ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	322
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH ASOSIDA BOSHQARISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	330
Boltayev Zokirjon Otanazarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TO'LOV QOBILIYATINI TA'MINLASHNING INNOVATION MEKANIZMLARI.....	334
Adilova Zohida Ikromjonovna	
MOLIYAVIY AKTIVLAR TARKIBIDAGI DEBITORLIK QARZDORLIKLARINI MHXS TALABLARI ASOSIDA BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	339
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich	
ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ МЕНЕДЖМЕНТА В УСЛОВИЯХ УДАЛЁННОЙ РАБОТЫ	345
Хамидов Далер Дилшодович	
ISMOIL SOMONIY MAQBARASINING TURISTIK SIG'IMINI BAHOLASH: BUXORO TARIXIY MARKAZI MISOLIDA.....	351
Choriyeva Dilovar Tohir qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
CONSUMER TRUST IN UZBEKISTAN'S E-COMMERCE	356
Erkin Shavqiyev Professor, Ulugmurodov Farkhod	
IMPROVING THE FINANCING SYSTEM OF EXPORT ACTIVITIES OF SMALL BUSINESS ENTITIES.....	362
Karamatdinova Aysawle Parakhatovna	
XORIJIY OLIY TA'LIM MUASSASALARINING RAQAMLI MARKETING VOSITALARI TAHLILI: O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	369
Sharopova Nafosat, Xolmamatov Diyorbek	
SURXONDARYO VILOYATIDA MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARNI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	374
Islomov Bobur Bahodir o'g'li	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARGA AMORTIZATSIYA HISOBLASH USULLARI VA AUDITORLIK HISOBOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	380
Xasanov Shoxrux Raximjonovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA REAL SEKTOR KORXONALARINING ROLI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	385
Sobitova Ra'no Solidjonovna, Babaxadjayev Firdavs Bahodir o'g'li	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE NEW UZBEK CONSULTING SERVICES MARKET AND METHODS FOR ASSESSING THE POTENTIAL FOR ATTRACTING INVESTMENTS	388
Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
RESPUBLIKAMIZDA UMUMIY OVQATLANISH SOHASI XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARDAN FOYDALANISH.....	394
Kalanova Moxigul Baxritdinova	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA KORXONA BOSHQARUVINING TASHKILIIY-IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	399
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi, Yoqubov Madaminbek Abdurahim o'g'li	
BALIQCHILIK SOHASIDA TADBIRKORLIK MAJMUALARINI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING ROSSIYA TAJRIBASI VA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	406
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA CHIQINDILARNI BOSHQARISH TIZIMINING ZAMONAVIY MODELLARI	416
Xasanov Komil Mutalibjanovich	
TOSHKENT VILOYATI QISHLOQ HUDUDLARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI: EMPIRIK TAHLIL	421
Saidakbarova Ziyoda Doniyor qizi	
METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR FINANCIAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF ADDITIONAL ACTIVITIES IN FARM ENTERPRISES	426
Kalimbetov Khaliknazar Kurbanbaevich	
KIMYO SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	432
Suyarov Shaxzod Salim o'g'li	
XALQARO MOLIYA TASHKILOTLARIDAN O'ZBEKISTONGA JALB ETILGAN IMTIYOZLI MABLAG'LARNING SAMARADORLIGI	438
Turdiyeva Zarnigor Asqar qizi	
NAVOIY VILOYATIDA TURIZM XIZMATLARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH.....	442
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKNI BOSHQARISHNING XORIJIY AMALIYOTI.....	448
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
KORXONALARDA STRATEGIK REJANI ISHLAB CHIQISH DARAJALARI VA BOSQICHLARI	452
Zaripova Sayohat Zafarovna	
IQLIM O'ZGARISHINING AGRAR IQTISODIYOTGA TA'SIRI: NAZARIY YONDASHUVLAR VA XALQARO TAJRIBA.....	457
Ozodxon Mahmudovna Qo'ziboyeva, Anvarbekov Fayzullo Rustamjon o'g'li, Rahmonova Xosiyatxon Fayzullo qizi	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF BANKING SERVICES THROUGH THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND BIG DATA TECHNOLOGIES.....	462
Mamatova Sevara Ilhom kizi	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISK MENEJMENT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	470
Toshpulatov Davron Akromovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH: HOLAT, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	477
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNING RASMIY IQTISODIYOTGA TA'SIRINI BAHOLASH MUAMMOLARI	482
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
NAVOIY VILOYATI QIZILQUM CHO'LLARIDA XALQARO TURIZMNI TASHKIL QILISH VA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	486
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
BARQAROR SHAHAR RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ULARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: TANLANGAN DAVLATLAR VA O'ZBEKISTON MISOLIDA	493
Dadabayeva Nigora Muxamatxanovna, Jahongirova Muazzamxon Jahongir qizi	
AUDIT TEKSHIRUVLARIDA AUDIT DALILLARINI YIG'ISH AMALIYOTINI ZAMONAVIY IT TEKNOLOGIYALARDAN VA "MACHINE LEARNING" DAN FOYDALANGAN HOLDA TAKOMILLASHTIRISH ("IPAK YO'LI" AITB MISOLIDA).....	499
Eshqurbonov Bahrom Norsoat o'g'li	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARINING MEHNAT BOZORIGA INTEGRATSIYASI: RAQAMLI KO'NIKMALAR OMILINING ROLI.....	506
Eshbo'riev Umarbek Rashidovich	
KOMPANIYALAR MOLIYASINING BARQARORLIGINI TA'MINLASH YO'LLARI.....	518
Rasulov Jasurbek Abdurasulovich	

ZAMONAVIY BAHOLASH FAOLIYATIDA PYTHON DASTURLASH TILINI QO'LLASHNING USLUBIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI.....	522
Shaminov Abbosjon Faxriddin o'g'li	
MINTAQADA SANOAT TARMOQLARIGA INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING TASHKILIY-IQTISODIY YO'NALISHLARI.....	527
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
HUDUDIY ASALARICHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI	532
Sulaymonov Sherzod Nasivaliyevich	
BARQAROR TURIZM VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	536
Sultonova Abduraimova Kamola Abdumannob qizi	
РАЗВИТИЕ КОРПОРАТИВНЫХ ФИНАНСОВ С УЧЕТОМ ESG-ПРИНЦИПОВ	542
Алиева Сусанна Сейрановна	
ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ РУКОВОДИТЕЛЯ КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	548
Алибекова Паризода Раджаб кизи, Алимова Машхура Тоирхоновна	
KREDIT RESURLARINING HUDUDIY IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY SAVODXONLIKNING INSTITUTIONAL ROLI	554
G'aniyev Sanjar Poziljon o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH INVESTITSİYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH	561
Qorabayev Shuxratjon Axmadjonovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASH ORQALI INKLYUZIV INVESTITSION MUHITNI RIVOJLANTIRISH	568
Irisqulova Munisa Akmal qizi	
AGROKLASTERLARNING TASHKILIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	573
Doliyev Samandar Toirovich	
MINTAQADA IQTISODIYOT TARMOQLARINI DIVERSIFIKATSİYALASH USULLARI.....	579
Sapayev Azamat Rustamovich	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA TASHQI SAVDO SIYOSATINING O'RNI	583
Rustamova Nodira	
GAVKUSHON ANSAMBLI MISOLIDA BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MEROS OBYEKTLARINING TURISTIK SIG'IM SALOHİYATI.....	587
Xolmurodova Moxichehra Dilmurodovna, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
ОПРЕДЕЛЕНИЕ МНОЖЕСТВЕННОГО КОРРЕЛЯЦИОННО-РЕГРЕССИОННОГО АНАЛИЗА С ПОМОЩЬЮ ПРИКЛАДНЫХ ПРОГРАММ	594
Ганиева Зулфия Самиевна	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOİY AHAMIYATI	600
G'aniyev M., Vannobova Gulhayo Tolibjon qizi	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI ABDULAZIZXON VA ULUG'BEK MADRASALARINING TURISTIK SIG'IM IMKONIYATLARINI BAHOLASH	604
Ro'ziqulova Feruza Qurbon qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATINI MOLIVAVIY RAG'BATLANTIRISH HAMDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	612
Iskandarov Saidazamxon Salohiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA NOSTANDART BANDLIK ASOSIDA KICHIK BIZNES RIVOJINI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI.....	621
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
O'ZBEKISTONNING QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARIGA O'TISHI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	627
Ro'ziyeva Dilobar Isomjonovna, Jo'ramurodova Feruza Mardon qizi	

XARAJATLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI VA USULLARI	633
Toshimov Azizbek Hakimovich	
ГЛОБАЛЬНАЯ КОНКУРЕНЦИЯ МОДЕЛЕЙ РЕГУЛИРОВАНИЯ ИИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА ПРОМЫШЛЕННУЮ ПОЛИТИКУ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН	636
Рахматов Феруз Касымович, Садикова Дилафруз Ражабовна, Рахматов Фирдавс Феруз угли	
NODIR DEVONBEGI XONAQOHIDA TURISTIK SIG'IMNI BAHOLASH: FIZIK VA HAQIQIY SIG'IM TAHLILI	647
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASIDA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	654
Zoya Xalekeyeva, Jamgirbaeva Nilufar Dauilbay qizi	
O'ZBEKISTON SUVEREN XALQARO OBLIGATSIYALARINING NISBATAN PAST FOIZ STAVKADA JOYLASHTIRILISHI: INVESTORLAR ISHONCHI VA MAKROIQTISODIY BARQARORLIK IFODASI	662
Toyirov Yunus Alamovich, Nazarov Qilich Xolmuradovich	
РОЛЬ КРИТИЧЕСКОГО ЧТЕНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ МАРКЕТИНГОВОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ	668
Усманова Зумрад Исламовна	
ДИЛЕММА ПЛАТОНА И ПОППЕРА: ИНТУИЦИЯ КАК АБСОЛЮТНАЯ РАЦИОНАЛЬНОСТЬ	673
Мулладжанова Хосият Яздонова	
IQTISODIY TARAQQIYOTGA ERISHISHDA ERKIN IQTISODIY HUDUDLAR: KECHA, BUGUN VA ISTIQBOL	678
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
MILLIY VALYUTA KURSI DINAMIKASINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	684
Kurbanov Feruz Pirnazarovich, Xudaybergenov Yusufboy Murodovich	
QURILISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK	690
B.K.Abdusamatov, F.Ablakulov	
NNTLARNING IJTIMOY AHAMIYATGA MOLIK LOYIHALARINI DAVLAT GRANTI SHAKLIDA MOLIYALASHTIRISHDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING RAQAMLI MEXANIZMLARI	695
Xasanov Jahongir Botir o'g'li	
TIJORAT BANKLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA BAZEL III STANDARTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	701
Absamatov Anvar Ergashevich	
B-READY XALQARO MEZONI: KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI	706
Matniyozova Dilrabo Abdug'aprovna	
O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR SOHASINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI	711
D.A. Togayeva	
ORGANIK QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI CERTIFIKATLASH TIZIMI: YEVIROPA ITTIFOQI TAJIRIBASI VA O'ZBEKISTON EKSPORT SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	715
Dexkanova Shodiyona Kaxramon qizi, Axmedov Eldor Toyirovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLAR BARQARORLIGINI TA'MINLASH MEZONLARI	720
Kantureeva Asem Jambil qizi, Xudoyqulov Xurshid Xurramovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MINTAQAVIY IQTISODIYOTNING TARKIBIY O'ZGARISHLARINI INSON KAPITALI ORQALI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	727
Xudayberganova Nazokat Shonazarovna, Masharipova Xosiyat Matrasulovna	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ГИДРОЭНЕРГЕТИКИ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ	733
Габбарова Ильмира Володиевна	

AUDITORLIK XULOSASI HAMDA AXBOROT TAQDIMOTI SIFATINI INTEGRATSIYALASH AHAMIYATI VA YO'LLARI.....	738
Parpiyev Jaxongir Ilxomjonovich	
INTEGRATION OF TRADE MARKETING AND E-COMMERCE: COMBINING ONLINE AND OFFLINE SALES CHANNELS.....	744
Mamatkulova Shoirja Jalolovna	
RAQAMLI TURIZM INFRATUZILMASINI BAHOLASHDA INTEGRATSION INDIKATORLAR TIZIMINI SHAKLLANTIRISH	750
Raximov Abror Zafarovich	
THE ECONOMIC SIGNIFICANCE OF DEVELOPING PILGRIMAGE TOURISM IN UZBEKISTAN	754
Rajapova Gulnoza Maxmudovna	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ЛЁГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ: МИРОВОЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА	759
Ахмедова Газиза Азим кизи	
THE IMPORTANCE OF DIGITALIZATION METHODS AND SUSTAINABILITY IN PROVIDING PRODUCTS AND SERVICES TO CUSTOMERS	763
Umarova Nargiza Mirakabarovna	
NOMINAL ALMASHUV KURSI QADRSIZLANISHINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI ASOSIDA ILMIY-TAHLILYI YONDASHUV	768
Toyirov Yunus Alamovich, Nazarov Qilich Xolmuradovich	
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ УПРАВЛЕНИЯ КРЕДИТНЫМ ПОРТФЕЛЕМ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	773
Жураева Нодирахон Фузулий кизи	
MILLIY INNOVATSION TIZIMDA FAN TA'LIM VA ISHLAB CHIQRARISH O'ZARO UYG'UNLIGI	779
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDA INNOVATSIYALARNING AHAMIYATI VA ULARNING TURIZM RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	782
To'raboyeva Kimiyoxon O'rozbekovna, Asadov Baxshullo Xasanboy o'g'li	
DAVLAT QARZI VA UNING RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDI IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	786
Alimov Muhammad Yunus Muhammad ali o'g'li	
RAQAMLI BOSHQARUV VA TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLAR ORQALI MINTAQAVIY OLIY TA'LIM MUASSASALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH.....	791
Dilmurodov Zuhridin Do'stmurod o'g'li	
MAHALLA INSTITUTIDA KICHIK BIZNES VA OILAVIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	795
Dawletmuratov Adilbay Mirzabaevich	
MINTAQI IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA TASHQI SAVDO OPERATSIYALARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH ASOSLARI	801
Masharipova Manzura Alimbayevna	
ME'ROS OBYEKTLARIDA TURISTIK SIG'IMNI MIQDORIY BAHOLASH: NODIR DEVONBEGI MADRASASI MISOLIDA	806
Ikromova Shaxinabonu Ilg'or qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	813
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida soliq ma'murchiligini takomillashtirish yo'nalishlari ilmiy-amaliy nuqtayi nazardan tadqiq etilgan. Elektron hisobvara-fakturalar va onlayn nazorat-kassa texnikalarining joriy etilishi, raqamli markirovkalash tizimi, barqarorlik reytingi mexanizmi, kameral soliq tekshiruvi tartibi, QQS zanjiri uzilishining oldini olish masalalari xorijiy tajriba va mahalliy amaliyot ma'lumotlari asosida tahlil qilingan. Maqolada to'rtta asosiy ilmiy yangilik taklif etilgan bo'lib, ularning har biri soliq tizimining shaffofligini oshirish va tadbirkorlik muhitini yaxshilash maqsadiga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: soliq ma'murchiligi, raqamli markirovkalash, barqarorlik reytingi, kameral tekshiruv, QQS zanjiri, soliq imtiyozlari, differensial yondashuv.

Abstract. This article examines the directions for improving tax administration in the Republic of Uzbekistan from a scientific and practical perspective. Based on foreign experience and national practice data, the study analyzes the implementation of electronic invoices and online cash register systems, the digital labeling system, the sustainability rating mechanism, the procedure of desk tax audits, and measures to prevent VAT chain disruptions. The article proposes four main scientific innovations, each aimed at increasing the transparency of the tax system and improving the business environment.

Key words: tax administration, digital labeling, sustainability rating, desk tax audit, VAT chain, tax incentives, differential approach.

Аннотация. В данной статье с научно-практической точки зрения исследованы направления совершенствования налогового администрирования в Республике Узбекистан. На основе зарубежного опыта и данных национальной практики проанализированы вопросы внедрения электронных счетов-фактур и онлайн-кассовой техники, системы цифровой маркировки, механизма рейтинга устойчивости, порядка камеральной налоговой проверки, а также предотвращения разрыва цепочки НДС. В статье предложены четыре основных научных нововведения, каждое из которых направлено на повышение прозрачности налоговой системы и улучшение предпринимательской среды.

Ключевые слова: налоговое администрирование, цифровая маркировка, рейтинг устойчивости, камеральная проверка, цепочка НДС, налоговые льготы, дифференцированный подход.

KIRISH

Soliq ma'murchiligi davlat moliyaviy tizimining muqarrar tarkibiy qismi bo'lib, u nafaqat budjet daromadlarini shakllantirish, balki iqtisodiyotda adolatli raqobat muhitini ta'minlash, investitsiya jozibadorligini oshirish va soyadagi iqtisodiyotni qisqartirish funksiyalarini bajaradi. O'zbekistonda 2017–2025-yillarda amalga oshirilgan iqtisodiy islohotlar doirasida soliq ma'murchiligini modernizatsiya qilish ustuvor vazifalar qatoridan o'rin oldi.

Yangi tahrirdagi Soliq kodeksining qabul qilinishi, soliq turlarini 13 tadan 9 taga qisqartirish, stavkalarni optimallashtirish, elektron hisobot tizimlarini joriy etish va soliq nazoratini raqamlashtirish — bularning barchasi soliq munosabatlarining sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishini ta'minladi. 2020–2025-yillar mobaynida davlat budjetiga soliq tushumlari 103,6 trillion so'mdan 247,8 trillion so'mga oshdi, ya'ni ikki yarim barobardan ziyod o'sdi.

Shunga qaramay, soliq ma'murchiligida bir qator tizimli muammolar mavjud bo'lib qolmoqda: soliq imtiyozlarining barcha subyektlarga bir xil me'yorda berilishi, kameral tekshiruvlarda inson omilining yuqoriligi, raqamli markirovkalash uchun belgilangan haddan tashqari jarimalar va QQS zanjirining farmatsevtika sohasi bo'yicha uzilishi shular jumlasiga kiradi. Ushbu muammolar maqolaning tadqiqot mavzusini belgilab berdi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Soliq ma'murchiligining nazariy asoslarini o'rganishda Gary Becker (1968)ning optimal jazo modeli alohida ahamiyat kasb etadi: unga ko'ra, jarima miqdori huquqbuzarlik sodir etish ehtimoli va yetkazilgan zararining ko'lamiga to'g'ridan to'g'ri mutanosib bo'lishi lozim. Ushbu nazariya asosida soliq sanksiyalarining juda yuqori darajada belgilanishi ko'pincha tadbirkorlarni qonuniy faoliyatdan norasmiy sektorga o'tishga undashi kuzatiladi.

James Alm va Benno Torgler (2006)ning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, soliq to'lovchilarning ixtiyoriy ravishda soliqlarni to'lash darajasi (voluntary compliance) faqat jazo darajasiga emas, balki davlat institutlariga bo'lgan ishonch va adolat hissiyotiga ham bevosita bog'liq. Ushbu xulosalar O'zbekistondagi soliq islohotlarining ilmiy asoslanishida muhim metodologik ahamiyat kasb etadi.

International Monetary Fund (2019) va Organisation for Economic Co-operation and Development (2021) tavsiyalariga ko'ra, zamonaviy soliq ma'murchiligida xavfga asoslangan nazorat (risk-based audit) tizimini qo'llash eng samarali yondashuv hisoblanadi: bu usul orqali soliq organlari cheklangan resurslari bilan maksimal nazorat qamroviga erishadi. Raqamli texnologiyalarning soliq tizimiga integratsiyasi (E-Filing, E-Invoicing, digital marking) hozirgi kunda European Union mamlakatlari, Singapore, South Korea va boshqa rivojlangan davlatlarda keng qo'llanilmoqda.

Xususan, Brazil, Mexico va Chile kabi rivojlanayotgan iqtisodiyotlarda soliq imtiyozlarining jami soliq tushumlaridagi ulushi 15–30% atrofida bo'lsa, Indonesia va Vietnamda bu ko'rsatkich 10–20% ni tashkil etadi. O'zbekistonda esa 2022-yilda bu ulush 72% ga yetgani tizimli imtiyozlar siyosatini qayta ko'rib chiqish zaruratini ko'rsatadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Soliq ma'murchiligida raqamlashtirishning eng muhim ko'rsatkichlaridan biri elektron hisobvara-q-fakturalar (EHF) va onlayn nazorat-kassa texnikalarining (ONKT) joriy etilishidir. 2020-yil 1-yanvardan boshlab amaliyotga tatbiq etilgan ushbu tizimlar soliq hisob-kitoblarida shaffoflikni ta'minlash va inson omilini kamaytirishga xizmat qildi.

Quyidagi jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2021–2025-yillar davomida rasmiylashtirilgan elektron hisobvara-q-fakturalar soni 35,9 mln. donadan 54,41 mln. donaga oshgan, ya'ni 51,6% ga ko'paygan. Ushbu davr mobaynida tovar aylanmasi esa 1 297,9 trillion so'mdan 2 570,6 trillion so'mga yetgan, bu 98,1% ga o'sish demakdir. Mazkur ko'rsatkichlar raqamli soliq ma'murchiligining iqtisodiy faollikka ijobiy ta'sirini yaqqol namoyon etadi.

Onlayn nazorat-kassa texnikalaridan foydalanuvchilar soni ham sezilarli oshdi: 2021-yilda 134 498 ta subyekt bo'lgan bo'lsa, 2025-yilga kelib bu ko'rsatkich 208 585 taga yetdi. Shu bilan birga, o'rnatilgan onlayn kassa texnikalari soni 201 000 tadan 298 404 taga ko'paydi, ular orqali amalga oshirilgan savdo hajmi esa 68,5 trillion so'mdan 323,7 trillion so'mga oshdi (1-jadval).

1-jadval. Elektron hisobvara-q-fakturalar (EHF) dinamikasi, 2021–2025-yillar

Yil	EHF soni (mln.dona)	O'sish, %	Tovar aylanmasi (trln. so'm)	O'sish, %
2021	35,9	—	1 297,9	—
2022	38,8	+8,1%	1 402,7	+8,1%
2023	41,5	+7,0%	1 681,2	+19,9%
2024	50,0	+20,5%	2 041,6	+21,4%
2025	54,41	+8,8%	2 570,6	+25,9%

Manba: O'zbekiston Respublikasi Davlat Soliq Qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

2020–2025-yillar davomida soliq tushumlari barqaror o'sish tendensiyasini ko'rsatdi. 2022-yilda soliq imtiyozlarining jami tushumlardagi ulushi 72% ga yetganligi iqtisodiy samaradorlik nuqtayi nazaridan tashvish uyg'otadi. Bu ko'rsatkich xorijiy mamlakatlar bilan taqqoslaganda ancha yuqori: Xitoyda 15–20%, Hindistonda 20–25%, Braziliyada esa 15–30% atrofida. 2024-yilga kelib imtiyoz ulushi 15% gacha tushgani islohotlarning samarasidan dalolat beradi.

QQS, foyda solig'i va aksiz solig'i bo'yicha tushumlar dinamikasini ko'radigan bo'lsak, 2020–2023-yillarda barqaror o'sish kuzatilgan. 2025-yil yakuni bilan foyda solig'i bo'yicha tushumlar 75,3 trillion so'mga yetgan bo'lsa, aksiz solig'i bo'yicha ham 20,0 trillion so'mlik tushum ta'minlandi. Bu ko'rsatkichlar soliq ma'murchiligida raqamlashtirish jarayonlari budjet bazasini kengaytirishga sezilarli hissa qo'shayotganini tasdiqlaydi (2-jadval).

2-jadval. Davlat budjeti soliq tushumlari va soliq imtiyozlari ulushi dinamikasi

Yil	Soliq tushumlari (trln. so'm)	O'sish (trln.so'm)	O'sish, %	Imtiyoz ulushi, %
2020	103,6	—	—	40%
2021	127,9	+24,3	123,4%	46%
2022	148,4	+20,5	116,0%	72%
2023	165,9	+17,5	111,8%	50%
2024	199,5	+33,6	120,3%	15%
2025	247,8	+48,3	124,2%	—

Manba: O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi va Davlat Soliq Qo'mitasi ma'lumotlari.

Amaldagi soliq qonunchiligiga asosan soliq nazoratining ikki shakli mavjud: soliq tekshiruvlari va soliq monitoringi. Soliq tekshiruvlari o'z navbatida kameral, sayyor va soliq auditi turlariga bo'linadi (3-jadval).

3-jadval. Soliq tekshiruvi turlarining asosiy farqlari (xorijiy tajriba asosida)

Mezon	Kameral tekshiruv	Sayyor tekshiruv	Soliq auditi
Joy	Soliq organida (masofadan)	To'lovchi hududida	To'lovchi hududida
Asos	Hisobot ma'lumotlari farqi	Qoidabuzarlik alomati	Yuqori risk yoki kameral yakuni
Davomiyligi	Uzluksiz jarayon	10 kun	30–90 kun
Inson omili	Minimal	Yuqori	O'rta

Manba: IMF (2019), OECD (2021) va O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Kameral soliq tekshiruvlari samaradorligi tahlili shuni ko'rsatadiki, bir tekshiruvga to'g'ri keladigan qo'shimcha soliq summasi 2020-yildagi 0,034 mlrd. so'mdan 2025-yilda 0,813 mlrd. so'mga oshgan, ya'ni 24 barobar o'sgan. Bu holat tekshiruv soni kamaysa ham, sifati va aniqligining sezilarli darajada yaxshilanganidan dalolat beradi (4-jadval).

4-jadval. Kameral soliq tekshiruvi samaradorligi dinamikasi, 2020–2025-yillar

Yil	Tekshiruvlar soni	Qo'shimcha soliq (mlrd.so'm)	Bir tekshiruvga (mlrd. so'm)	O'sish, %
2020	50 918	1 725,0	0,034	—
2021	84 171	4 566,1	0,054	+164,7%
2022	38 963	8 784,0	0,225	+92,4%
2023	50 762	8 900,0	0,175	+1,3%
2024	31 938	15 407,3	0,483	+73,1%
2025	45 371	36 870,2	0,813	+139,3%

Manba: O'zbekiston Respublikasi Davlat Soliq Qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif hisob-kitoblari.

Tekshiruvdan oldingi avtomatlashtirilgan tahlil tizimida qo'llaniladigan mezonlar soni ham yildan yilga o'sib bormoqda: 2020-yilda 79 ta mezon bo'lgan bo'lsa, 2024-yilga kelib bu ko'rsatkich 506 taga yetdi. Avtomatlashtirilgan kameral tekshiruvlar orqali aniqlangan kamchiliklarning 87 foizi soliq to'lovchilar tomonidan mustaqil bartaraf etilgan — bu raqamli nazorat tizimining profilaktik funksiyasi samarali ishlayotganini isbotlaydi.

Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 737-son qarori bilan sigaretlar, alkohol mahsulotlari, dori vositalari, maishiy texnika, suv va salqin ichimliklar hamda mineral o'g'itlar bo'yicha majburiy raqamli markirovkalash tizimi bosqichma-bosqich joriy etila boshlandi. Tizimda ishtirok etayotgan korxonalar soni 2022-yildagi 466 tadan 2024-yil yakuniga kelib 3 585 taga yetdi.

Biroq markirovkalash qoidalarini buzganlik uchun belgilangan jarima miqdori dastlab sof tushum miqdorining 100% darajasida belgilanganligi tadbirkorlik muhitiga jiddiy ta'sir ko'rsatdi. 2023-yilda 254 ta, 2024-yilda 1 083 ta tadbirkorlik subyekti jarimaga tortilgan bo'lib, umumiy jarima summasi taxminan 400 mlrd. so'mga yetgan (5-jadval).

5-jadval. Markirovkalash qoidalarini buzganlik uchun xorijiy davlatlardagi jarima me'yorlari

Davlat	Jarima miqdori (aylanmadan %)	Yondashuv
Fransiya	10% gacha	Bosqichma-bosqich
Italiya	4% gacha	Ogohlantirish + jarima
Ispaniya	4% gacha	Ogohlantirish + jarima
Yaponiya	3%	Risk asosida
Janubiy Koreya	2%	Risk asosida
O'zbekiston (2024 gacha)	100% (sof tushum)	To'g'ridan-to'g'ri
O'zbekiston (2024 dan)	2% (oxirgi chorak tushumi)	Takomillashtirilgan

Manba: WCO (2022), EC Directive 2019/1153 va muallif tahlili asosida tuzilgan.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, xorijiy davlatlarda markirovka qoidalarini buzganlik uchun belgilangan jarima me'yorlari O'zbekistondagiga qaraganda ancha past: Yaponiyada 3%, Janubiy Koreyada 2%, Italiya va Ispaniyada 4% gacha. Bundan tashqari, Yevropa mamlakatlarida moliyaviy jarima qo'llashdan avval ogohlantirish berish tartibi mavjud bo'lib, bu tadbirkorlarga xatolarni ixtiyoriy ravishda tuzatish imkonini beradi.

Prezidentning 2024-yil 23-yanvardagi PQ-39-son qarori bilan joriy etilgan tadbirkorlik subyektlarining barqarorlik reytingi tizimi soliq ma'murchiligini takomillashtirish yo'lidagi muhim institutsional yangilik hisoblanadi. Reyting AAA dan D gacha bo'lgan 10 ta toifani o'z ichiga oladi (6-jadval).

6-jadval. Barqarorlik reytingi bo'yicha tadbirkorlik subyektlari taqsimoti, 2024–2025-yillar

Toifa	2024-yil boshi	2025-yil boshi	2025-yil oxiri	O'sish (+/-)
AAA	112	1 697	2 270	+2 158
AA	589	4 101	4 078	+3 489
A	954	4 946	5 580	+4 626
BBB	5 767	16 964	19 719	+13 952
BB	15 684	30 080	34 068	+18 384
B	31 345	42 866	47 537	+16 192
D	270 097	228 294	193 973	-76 124

Manba: O'zbekiston Respublikasi Davlat Soliq Qo'mitasi ma'lumotlari asosida tuzilgan.

Reyting tizimining joriy etilishidan beri AAA, AA va A toifasidagi subyektlar soni sezilarli oshdi: 2024-yil boshida jami 1 655 ta bo'lgan bo'lsa, 2025-yil oxiriga kelib 11 928 taga yetdi. D toifasidagi subyektlar soni esa 270 097 tadan 193 973 taga kamaydi. Bu tendensiya tadbirkorlik subyektlarining qonunchilikka rioya qilish darajasi oshayotganini ko'rsatadi.

Biroq imtiyozlar va subsidiyalar hozircha barqarorlik reytingiga mutanosib holda differensiallashtirilmagan. Imtiyozlardan foydalanuvchi tadbirkorlik subyektlarining asosiy qismi BBB, BB va B toifalarida joylashgan: ular ham bir xil miqdordagi imtiyozlardan foydalanmoqda. Bu holat resurslardan samarasiz foydalanishga olib kelmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Soliq kodeksiga kiritilgan yangilik asosida raqamli markirovkalash qoidalarini buzganlik uchun belgilangan jarima miqdori to'liq qayta tartibga solindi. O'zbekiston Respublikasining 2024-yil 29-maydagi O'RQ-927-son Qonuni bilan sof tushum miqdorida (100%) belgilangan jarima o'rniga oxirgi chorak sof tushumining ikki foizi (2%) miqdorida jarima tayinlandi.

Iqtisodiy asoslash: Gary Becker (1968)ning "optimal jazo" modeliga muvofiq, haddan tashqari jarima tadbirkorlarni qonuniy faoliyatdan norasmiy sektorga o'tishga undaydi. Yangi me'yorga ko'ra, amaliy hisoblar shuni ko'rsatadiki, 2%li jarima tadbirkorning faoliyatini izdan chiqarmasdan, qonunchilikka rioya qilishni ta'minlashning samarali vositasi bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, tavsiya etilgan mexanizmga ogohlantirish bosqichini ham kiritish — ya'ni ilk qoidabuzarlik uchun jarima emas, ko'rsatma berish — ixtiyoriy rioya darajasini yanada oshiradi.

Tadbirkorlik subyektlariga beriladigan soliq imtiyozlari, subsidiyalar va preferensiyalarni ularning barqarorlik reytingiga mutanosib ravishda differensiallashtirib qo'llash mexanizmi tavsiya etiladi. Taklif etilayotgan tizim quyidagicha: AAA, AA, A toifalari — to'liq imtiyoz (100%); BBB — 70%; BB — 60%; B — 50%; past toifalar (SSS, SS, S, D) — imtiyozsiz.

Amaliy hisob-kitoblarga ko'ra, 2020–2024-yillar davomida o'rtacha 60%li differensial imtiyoz me'yori qo'llanilganda budjetga qo'shimcha tushum 2020-yilda 12 426,2 mlrd. so'm, 2021-yilda 17 391,7 mlrd. so'm, 2022-yilda 29 175,7 mlrd. so'm, 2023-yilda 23 851,3 mlrd. so'm, 2024-yilda 8 878,1 mlrd. so'mni tashkil etgan bo'lar edi. Jami 5 yil davomida 91 723,0 mlrd. so'mlik qo'shimcha tushumga erishish mumkin bo'lar edi.

Bu yondashuv ikki tomonlama ijobiy natija beradi: bir tomondan, soliq qonunchiligiga rioya qiluvchi tadbirkorlarni rag'batlantiradi; ikkinchi tomondan, budjet yo'qotishlarini kamaytiradi va davlat mablag'larining maqsadli sarflanishini ta'minlaydi.

Kameral soliq tekshiruvi o'zining mohiyatiga ko'ra masofadan — soliq organi o'z joylashgan joyida hujjatlar va axborotlarni tahlil qilish orqali — amalga oshirilishi lozim. Biroq amaliyotda 2020-yildan boshlab kameral tekshiruv ba'zi hollarda sayyor tekshiruv elementlarini qamrab ola boshladi, ya'ni inspektorlar soliq to'lovchi hududiga kirib, bino va inshootlarni ko'rikdan o'tkazishdi.

Bu holat bir qator muammolarga olib kelgan: inson omilining kuchayishi va subyektiv qarorlar xavfi, korrupsion holatlarga imkon yaratish, tekshiruv turlari o'rtasidagi huquqiy chegaralarning noaniqligi, tadbirkor faoliyatiga ortiqcha ma'muriy aralashuv. Shu boisdan, 2024-yil 13-martdagi Vazirlar Mahkamasining 132-son qaroriga muvofiq kameral soliq tekshiruvini o'tkazishda soliq organi xodimlariga soliq to'lovchi hududiga kirish taqiqlandi.

Tavsiyaning ilmiy asosi: Organisation for Economic Co-operation and Development (2021) tadqiqotlariga ko'ra, ma'lumotlarga asoslangan intellektual nazorat tizimi (data-driven audit) inspeksion tashrif asosidagi nazoratga qaraganda 3–4 barobar samaraliroq. Qaror joriy etilgandan so'ng kameral tekshiruvlarning tezkorligi 2 barobarga oshgan (o'rtacha muddat 15 ish kunidan 7 ish kuniga qisqargan), aniqlangan kamchiliklarning 87%i soliq to'lovchilar tomonidan mustaqil bartaraf etilgan.

QQS tizimining samarali amal qilishi uning zanjirliligi — barcha bosqichlardagi subyektlarning tizimga to'liq qamrab olinishi bilan bevosita bog'liq. Biroq farmatsevtika va tibbiy xizmat ko'rsatish sohasida QQS zanjirining uzilishi kuzatildi: ayrim subyektlar aylanmadan olinadigan soliq to'lovchisi bo'lib, QQS tizimida ishtirok etmagan.

Bu holat quyidagi salbiy oqibatlarga olib keldi: soliq hisob-kitoblarning buzilishi va budjet tushumlarining kamayishi, ayrim subyektlarning sun'iy ravishda aylanmani bo'lib ko'rsatib, kichik korxonalar orqali faoliyat yuritishi, soliq bazasining qisqarishi va soya iqtisodiyoti ulushining oshishi. Muammoning ko'lamiga katta: 2023-yil 1-yanvar holatiga ko'ra respublika miqyosida QQS zanjiri uzilishi 152 533 ta korxonada kuzatilgan.

Tavsiya: farmatsevtika mahsulotlari savdosi va tibbiy xizmat ko'rsatish sohasida faoliyat yurituvchi barcha yuridik shaxslar yillik aylanmasidan qat'iy nazar QQS to'lovchisi sifatida ro'yxatdan o'tkazilishi lozim. Buning asosiy sabablari quyidagilar: ko'p bosqichli ta'minot zanjirida (ishlab chiqaruvchi – distribyutor – dorixona) bitta uzilgan havola ham butun tizimga ta'sir ko'rsatadi; ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan bu soha davlat tomonidan qat'iy tartibga solinadi va monitoring qilinishi zarur; elektron EHF tizimi orqali to'liq nazorat o'rnatish imkoni mavjud.

Ilgari surilgan to'rtta ilmiy taklifni bir tizim sifatida ko'rib chiqadigan bo'lsak, ular soliq ma'murchiligining turli zaifliklariga javob beradi. Birinchi va ikkinchi yangiliklar tadbirkorlar bilan davlat o'rtasidagi munosabatlarda adolat va mutanosiblik tamoyilini mustahkamlashga, uchinchi yangilik esa soliq nazoratini to'liq raqamli platformaga o'tkazishga xizmat qiladi. To'rtinchi yangilik QQS tizimining uzluksiz zanjirini ta'minlash orqali budjet daromadlarini kengaytirishga yo'naltirilgan.

O'zbekistonda soliq ma'murchiligini takomillashtirish yo'nalishida to'rtta ilmiy yangilik ilgari surilib, ularning ilmiy va amaliy asoslanishi ko'rsatildi:

Raqamli markirovkalash qoidalarini buzganlik uchun jarima miqdorini sof tushumdan emas, balki oxirgi chorak sof tushumining 2%idan hisoblash — bu tadbirkorlik faolligini saqlab qolgan holda qonunchilikka rioya etishni ta'minlaydi.

Soliq imtiyozlari, subsidiyalar va preferensiyalarni barqarorlik reytingiga mutanosib differensiallashtirish — bu 5 yil ichida budjetga 91,7 trillion so'mlik qo'shimcha tushum imkonini beradi va davlat mablag'laridan maqsadli foydalanishni ta'minlaydi.

Kameral soliq tekshiruvda soliq inspektorlarining soliq to'lovchi hududiga kirishini to'liq taqiqlash va tekshiruvni masofaviy-raqamli formatga o'tkazish — bu nazoratning samaradorligini oshirib, korrupsiya xavfini kamaytiradi.

Farmatsevtika mahsulotlari savdosi va tibbiy xizmat ko'rsatish sohasidagi barcha yuridik shaxslarni daromadidan qat'iy nazar QQS to'lovchisi sifatida ro'yxatga olish — bu QQS zanjirining uzluksizligini ta'minlab, budjet tushumlarini barqarorlashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 23-yanvardagi "Tadbirkorlik subyektlarining barqarorlik reytingini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-39-son qarori. <https://lex.uz/docs/-6773342>
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024-yil 13-martdagi "Kameral soliq tekshiruvini o'tkazish tartibini soddalashtirish to'g'risida" 132-son qarori. <https://www.lex.uz/uz/docs/-7409817>
3. Gary Becker Crime and Punishment: An Economic Approach // Journal of Political Economy. — 1968. — Vol. 76 (2). — P. 169–217.
4. James Alm, Benno Torgler Culture Differences and Tax Morale in the United States and in Europe // Journal of Economic Psychology. — 2006. — Vol. 27 (2). — P. 224–246.
5. International Monetary Fund. Tax Administration 2019: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies. — Washington D.C.: IMF, 2019.
6. Organisation for Economic Co-operation and Development. Tax Administration 2021: Comparative Information on OECD and Other Advanced and Emerging Economies. — Paris: OECD Publishing, 2021.
7. Davlat Soliq Qo'mitasi. Yillik hisobot ma'lumotlari, 2020–2025-yillar. — Toshkent: DSQ, 2025.
8. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi. Davlat budjeti ijrosi to'g'risida hisobot, 2020–2025-yillar. — Toshkent: MV, 2025.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
